Második évfolyam. 39. szám. Székely-Udvarhely, 1896. szeptember 27.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI és SZÉPIRODALMI HETILAP. — UDVARHELYVÁRMEGYE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI és KÖRJEGYŐK EGYLETE és AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési díjak: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt. Egy példány ára 8 kr. Papoknak és tanitóknak egész évre 3 frt — Hirdetések és előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Betegh Pál könyvnyomdája) intézendők.
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő: Dr Vajda Emil. Főmunkatárs: Pogány Kornél.
Társszerkesztők: Solymossi Endre, Embery Árpád.
Kiadó- és laptulajdonos: Betegh Pál.

A lap szellemi részét illető kéziratoknak a főszerkesztőhez is küzendők. Kéziratok nem adatnak vissza. — Hivatalos hirdetések 100 szóig 2 kr.,azonfelül minden szó 1 kr. magán hirdetések □ cm.-ként 3 kr.ért kötelezettetnek. Bélyeg díj külön 30 kr. Nyitlter sora 15 kr. — Hirdetés és nyitlter díja előre fizetendő.

Előfizetési felhivás.

A »Székely-Udvarhely« cz. közigazgatási, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi heti lapra uj előfizetést nyitunk. Előfizetési díjak:

Egész évre	4 frt
Félévre	2 frt
Negyedévre	1 frt
Papoknak és tanitóknak	3 frt
Külföldre egész évre	6 frt

Azon t. előfizetőinket, kik előfizetéseiket még hátraléban vannak, kérjük annak szives kiegyenlitésére, nehogy a lap s étkülöbe fennakadást szenvedjen. Előfizetések a kiadóhivatalnoz intézendők. **Ajánljuk e felhivásunkat a hátralékban levő t. községi előljáróságok szives figyelmébe.**

Tisztelettel

a kiadóhivatal.

Iparfejlesztés.

Azt hiszszük, hogy nem mondunk nagyot, mikor az iparfejlesztést s általában az ipar föllenditésének kérdését Székelyföldünkön országos érdekünek tartjuk, mely a legbehatóbb megfigyelést s a szomoru állapotokon való gyökeres változtatást igényli.

Székelyföld érdeke e kérdésben állami érdek lévén, szükséges, hogy a legmesszebb ható intézkedések történjenek mihamarább a szomoru viszonyok megváltoztatása érdekében.

E tekintetben szó sincs róla, az állam meg is tette a kellő lépéseket s segiteni is igyekezett a bajokon, de a legnagyobb baj az, hogy nem gyökeres a javitás, csak foldozás, mely aztán csak imitt-amott tesz eleget a kivánalmaknak.

Az is tény, hogy a kormány e tekintetben nem vádolható szükkebluséggel, de másfelől az is való, hogy soké égető kérdés van e téren, mely okvetlenül megoldásra vár.

Székelyföldünkön a statisztika számadatai szerint minden megszoritás daczára nagy a kivándorlás s ez egyenesen annak tudható be, hogy a mezőgazdaság szük keretben mozgván, a termelési viszonyok nehezek, termésfölösleg nagyon kevés s a kellő szakértelem sincs mindenütt.

A nép sanyaru helyzetén kell segiteni tehát, hogy ne legyen kénytelen kivándorolni. Másfelől a kisiparosok helyzete sem rózsás.

Lejártak a régi jó idők. A keresetforrás gyenge s az idegen gyáripar végveszélyjel fenyegeti őket, ha kellő eszközökről nem gondoskodunk idejekorán.

Lapunk e kérdést sokszor tette tanulmány tárgyává s szakértő tolláról közölt olyan alapos czikkeket, melyek hosszas tapasztalat s tanulmány eredményei. Erre kell fölhivnunk a kormány jóakaró figyelmét, mely ugy látszik hajlandó volna e tekintetben segiteni a szomoru állapotokon Számtalan faja van az iparfejlesztés s föllendités módjának, csak a helyes utat kell választani s lelkesen keresztül vinni a terveket. Ott az állattenyészés s bőripar. Mindkettő hanyatlásnak indult, pedig elsőrendü eszközök a megélhetésre s kenyérszerzésre. Emlitsük-e a talajkötést s selyemtermelést, mely utóbbi meghonositása ezreket hozna be a nép javára.

A bőrkészités, vászonszövés sem utolsó tényező e tekintetben. Nem emlitjük a tejgazdaságot, mely hasonlóan megérdemli a reformot. Ezek kiegészitéséül nagy lendulettet nyerne a Székelyföld ipara egy dohánygyár létesitésével, melynek idvös eszméjével már régebben foglalkoztak megyénk érdemes s tevékeny főispánja. A dohánygyár fölállitásához határozottan alkalmas viszonyok mutatkoznak Székelyföldünkön. A gyapjumosó és fonó-szövészet fejlesztése; a tégla és fedőcserép készitésének nyujtandó szállitási kedvezmény; a bőr- és cserépipar fejlesztése s a kádáripar előbbrevitele mind megoldásra várnak. Mit szólj unk végül az ipari szakoktatásról. E tekintetben szükséges s elkerülhetetlen volna az, hogy a magyar ipar magyar iparosok által fejlesztessék, miáltal a magyarosodás is előmozditatnék.

E részben a nép hajlama is tekintetbe volna veendő. Mi egyezik meg leginkább a nép jellemével s mily iparág virágzásra volnának a legkecsegtetőbb kilátások. A háziipar fejlesztése is szép jövővel birna a Székelyföldön s sok tekintetben biztositaná az elszegényedett vidékek megélhetését.

Szóval a kérdések egész ármadiája lép előtérbe akkor, midőn a helyes és czélszerü iparfejlesztésről s az ipar föllenditéséről kell szólanunk. De nem kellene sokat markolnunk, hogy keveset fogjunk. Czélirányos tevékenység, határozott tervszerü lépés segitene a bajon. Csak jöjjön az orvoslás minhamarább. S hogy a közel jövőben csak ugyan megjön, arról az országosan megindult mozgalom s megyénk vezériérfiai garantálnak.

V

Rendkivüli ülés az iparfejlesztés érdekében.

Megyénk főispánja gyülést hivott egybe f. hó 23-án, hogy a kormány megbizásából városunkban időző Weisz Berthold nagyiparosnak a gyári ipar fejlesztése tekintetében teendő lépésenél segitségére lehessen városunk polgársága. A népes értekezleten, hol a többek közöt jelen volt Ugron

TÁRCZA.

Melyiket?

Nincs szebb a magánynál, melyet a tudósok és a szerelmes lányok számára teremtett az élet!

S én épen azért nagyon, de nagyon szeretem!

Most már megtudom fejteni azt a talányt, hogy az elme világboldogitó vivmányainak szülőföldje miért épen a magány!

A kik mindennapos gyönyörüket másban keresik, oh azok nagyon csalódnak.

A zsúrok, piknikek vonzóereje csak szemfényvesztés, csak kényszer, mivel társas lény vagyunk; holdfényu meleg nélkül, tarkás gondolatok kuszált szövevénye benső tárgy nélkül.

A bál erőltetett házassági manöver, afféle keleti lánybazár nyugatnak modern parkettjén; divatos mosoly az elkényeztetett arczon, affektált szerelem mélység és tartalom nélkül, mert hát a második négyes alatt petrezselymet csak nem árulhatunk.

Oh a magány, ez az igazi szerelem tündérlakának alapletételi ünnepélye, melyen egy pillantás az összetartó kapcsot, érzelmein az ünnepi hangulatot képviselik; gondolataim a mélázó sokaság és emlékeim a fali díszletek aranykeretü arczképei.

Igen, a magány több, mint a pezsgő fogadócsat ridegcsillogása, több az ujviláginál aranybegyek mesés álmainál, a magány minden!

Én legalább igy gondolkozom, igy érzem, igy tapasztalom.

Mily boldogná is tesz az a néhány pillanat, mikor elvonulhatok kis szobácskámba és olvadozó lényem összesegité beletemetve gondolataim tömkelegébe, ugy loppal ábrándozhatom, eljátszhatom, elbeszélgethetek aranykorom gyüjtött emlékeivel.

A többek közt ott fekszik illatos boritékban egy visitkártya, ő irta a mamája helyett, melyben névnapos vacsorára hiv minket s különösen vastag betü ott, a hol irja, hogy »kedves lányával« együtt stb.

Egy másik ereklyém egy kis generális sapka; kötőkén csinálta nekem, mikor épen egyéves önkéntes volt. Azt mondá, hogy tegyem el emlékbe s ha kezembe akad, gondoljak rája. Ezzel bizonyára jelezni akarta, hogy majd mikor generális lesz, értem jön. Oh ha csak akkor mennék férjhez!

Hiszen két évet szolgált.

A harmadik egy kis margaréta; fehér levelei sárga körgye épen és üdén álltak pár hónapig akkor szinük megváltozott.

Nem hiszek a babonában, de épen akkor hallám, hogy jegyet váltott épen azzal a lányával, a kiről mindig ugy nyilatkozott, hogy ki nem álhatja.

Ott adá a Budvár tetején; akkor nem igy beszélt!

A negyedik, a negyedik... igen, a negyedik most már emlészem. Szép nyári délutánon kirándultunk az erdőbe, sokan, nagyon sokan. Aztán uzsonna után sétát tettünk az élenyt lehellő fák között és virágokat fűztünk bokréta. Egyszer csak hozzám szaladó, mert ő volt az, és szerényen átnyujt egy négylevelü füvet, melyet az imént talált egy vad galagonya-bokor tövében. Én megköszöntem; észre sem vette, himes zsebkendőm végébe rejtém s ma is ott van a többi között, selymes boritékban őrzöm, néha-néha szivemen is hordom. Most is olyan szép zöld, mint a mikor adta; zöld, igen zöld; ez a reménység szine és én reménylek is, mert a négylevelü fűnek az a jelentése, hogy viszont szeretlek.

Én meg is kérdem, meg is kérem. Ah do nem lehet, hisz én lány vagyok. De lehet, századvége van s ilyenkor talán megfordítva is lehetne. Rábirom a mamát, hogy a nénit látogassuk meg, aztán kitudom, hogy a fűnek igaza van-e és akkor vőlegényemül választom, ha — jön.

. . . . in.

Visszaemlékezés Borszékre.

A városi élet zaját kedvelők is jól találhatják magukat a fürdő-telep főutjának a Szt-Istvántunak zajában, vágy s diszes »Reménye« szálloban.

Itt a természet csodát müvelt. Összehalmozott idő annyi kincset, mennyit kellően megismertetni, kellően méltányolni én panaszmal nem tudok, hanem ki többet akar, az olvasva el dr Cheh Károly és dr Szilvássy orvosok leirását, ki pedig azt a hangulatot akarja élvezni, melybe ez a vidék a

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Gábor, dr Török Albert, Sándor Mózes, Ugron István, Kassay F. Ignácz polgármester, dr Solymossy Lajos, Solymossy János, Diemár Károly, Solymossy Endre, Gyarmathy Ferencz, Hlatky Miklós, Szigethy István, Bod Károly, Jakab Gyula, Bedő Ferencz, dr Vajda Emil, Scheffler Nándor, Embery Árpád, Ádám Albert, Koncz Armin, báró Orbán Ottó, dr Patrubán, Gergely Ferencz, Rápolthy Domokos, Sándor Ferencz, Bálint József, Nagy János, Bodrogi S., Dézsy István s még igen szép számmal tekintélyes iparosok. Sok érdekes kérdés került szőnyegre.

Gróf Haller János főispán megnyitván az ülést, körvonalozza az iparfejlesztés nagy fontosságát s jelentőségét Székelyföldön. Weisz Berthold kifejti nézeteit s terveit, s különösen fölvilágositást kér az ipar azon ágazataira nézve, melyek kifejlesztése eredménynyel járna.

Dr Solymossy hosszabb beszédben mutatott rá azon teendőkre, melyek az iparosok helyzetén könnyitenének s az iparfejlesztést s fejlődését előmozditanák. Egyuttal üdvözli a miniszter kiküldöttét.

Ugron Gábor hatalmas dialektikájával polemizál a min. kiküldöttével s először eredményeket óhajt látni, csak azután volna a bizalom megszavazása mellett. Előlegezni mitse tart szükségesnek e tekintetben.

Sándor Mózes kir. tanfelügyelő a böriparszövetkezet hitelét szeretné kibövitve látni s óhajtandónak tartja a kellő hitelnyujtás szempontjából rendelkezésére álló 4000 frtnak 10000 frtra való fölemelését.

A gyülés, mely tagadhatatlan üdvös eszméket vitatott, majdnem két órai tanácskozás után oszlott szét, azon megállapodással, hogy az iparfejlesztő bizottsággal karöltve kell e lényeges kérdések megoldásához hozzákezdeni. Weisz ur föllépése nem találkozott nálunk általában nagy rokonszenvvel.

TANÜGY.

Hatásos és szép ünnepély folyt le e hó 13-án, Olaszteleken az ev. ref. templomban, az ottani áll. elemi millennáris népiskola megnyitása alkalmával a közönség és a tanköteles gyermekek részvétele mellett.

Az ünnepélyt istentisztelet előzte meg. »Te benned biztunk eleitől fogva« kezdetü zsoltár első versének eléneklése után Kovács Sándor ev. ref. lelkész megható alkalmi imát s majd beszédet mondott.

Az istentisztelet után, az iskolás gyermekek elénekelték a „Hymnus"-t. Ezzel kezdetét vette az iskolai ünnepély.

Kovács Sándor gondnoksági elnök megnyitó beszédében fejtegette az ünnepély jelentőségét. Hálás szavakkal emlékezett meg a vallás- és közoktatásügyi miniszterről.. Ezután felolvasták a miniszter leiratát, melyben a millennáris iskola ünnepélyes felavatását rendeli el.

Majd a gondnoksági elnök megnyitja a diszülést s felolvassa azon javaslatát, melyben hálás köszönet fejeztetik ki az ev. ref. egyháznak, a községnek, illetve ezek elöljáróinak, a miért az előbb egyházi iskolát átadták a községnek s a község pedig a butorokkal, tankészletekkel és 1600 frtnyi iskolai készpénzzel az államnak; köszönet fejeztetik ki az erdélyi ev. ref. egyházkerület püspökének, Szász Domokosnak, id. Daniel Gábor nyugalmazott főispánnak és főrendiházi tagnak, dr Daniel Gábor országgyülési képviselőnek, Sándor Mózes kir. tanácsos, tanfelügyelőnek, a kik támogatásukkal Olasztelek községének oly millennáris emléket segitettek állitani, a mely hirdetni fogja az önzetlen hazafiságot és valláserkölcsösséget, a mig magyar sziv dobog a hármas halom és négyes folyam térein.

A javaslatot elfogadták s jegyzökönyvbe iratni rendelték.

Ezután az iskola vezértanitója: Kolumbán György, felolvassa az iskola történetét, a legrégibb időtől napjainkig, bevezetésül visszapillantást vetve a régi nevelésre és oktatásra. A szépen kidolgozott történetet a diszülés jegyzőkönyvi megörökitésre méltatta.

A gondnoksági elnök bezáró szavai hangzottak el azután, melyben fejtegette a szülők kötelességét a nevelés és oktatást illetőleg, a pontos iskoláztatás előnyeit s a gondatlanság hátrányait, a gyermekek-, szülők- és hazára nézve. A beszéd végeztével elnök az 1896—97-ik tanévet megnyitottnak nyilvánitotta.

A növendékek a „Szózat"-ot elénekelvén, a szép ünnepély délután 1 órakor véget ért.

—á —g.

—

E hó 16-án igen szép ünnepély volt Kobátdemeterfalván, hol az eddigi községi iskolát millennáris állami iskolának avatták fel.

A nevezett napon d. e. fél 10 órakor a kobátdemeterfalvi templomban nagy közönség jelenlétében isteni tisztelet volt, mely alkalommal az iskolai növendékek énekeltek egyházi és hazafias dalokat. Györfi Ferencz lelkész pedig a templom és iskola munkájáról és szükségességéről tartott igen sikerült beszédet, mely után épen ez alkalomra irt könyörgést mondott. Az isteni tisztelet után az ünnepély az iskolában folyt tovább. Az iskolás gyermekek elénekelték a »Hymnust«, mely után Györfi Ferencz lelkész, mint gondnoksági elnök, egy szép hazafias beszéddel nyitotta meg a valódi ünnepélyt. A megnyitó után két fiu szavalt. A szavalatokat követte Pap József helybeli áll. tanitó felolvasása, mely felolvasásban fejtegette az iskolázás hasznát, továbbá megemlékezett az iskola multjáról, ugy szintén hazánk ezeréves multjáról is.

Felolvasásában a szülőket felhivja, hogy gyermekeiket a családban neveljék jól, felvilágositva a szülőket arra nézve, hogy a jó családi nevelésnek milyen üdvös következményei vannak. Felolvasását a legjobb kivánatokkal »Éljen az ezeréves magyar haza!« »Éljen a király« zárta be.

A felolvasás után két iskolás lányka hazafias költeményt szavalt.

Az iskolás növendékek a jelenlévő közönséggel együtt elénekelték a „Szózatot."

Györfi Ferencz az ünnepélyt egy igen szép buzditó és hatásos beszéddel zárta be.

Az ünnepélyre megjelent papokat és tanitókat Pap József hivta meg saját házához ebédre.

X.

Irodalom.

— **Kérelem** A tanitókhoz, tanárokhoz intézzük szavunkat.

Uj negyed küszöbén állunk. Most van napirenden minden iskolában az uj esztendőre a tanügyi lapok megrendelése. Kérjük tehát a tanárokat, tanitókat, hogy minél tömegesebben pártolják s az iskolai könyvtár számára is járassák a »Nemzeti Iskolá«-t.

Első sorban az aktuális ügyekkel foglalkozunk ugyan, de azért olyan czikkek is jelennek meg lapunkban, melyek megérdemlik a megörzést, azért ajánljuk az iskolai könyvtárak számára is.

Három évi fennállása e lapnak megengedi kimondanunk, hogy hézagot pótoltunk. S hogy a tanitók és tanárok érdekeit miképpen szolgáltuk, azt legjobban önök tudják, a kik legnagyobb részben nem csak olvasóink, hanem munkatársak és védelem keresők is voltak.

A hol a tanitók és tanárok érdekeit kellett szolgálni, ott voltunk mindenütt és ott nem ugy jelentünk mint egyszerü krónikások, hanem a munkában is részt vettünk. Elég példa rá a tanügyi kongresszus!

És most ujból bizalommal kérjük önöket, hogy az uj iskolaesztendő alkalmával barátaiknak, ismerőseiknek — különösen egyleti gyüléseken — lapunkat megrendelésre ajánlani kegyeskedjenek.

A Nemzeti Iskola koronként képeket is hoz s ilyenkor többnyire érdemes férfiak arczképét mutatja be. Csak most nem rég jelent meg pld. a Délvidéki tanitóegylet tisztikarának a képe s nemsokára adjuk az Aradvidéki s más fontosabb egyletek tisztikarának a képét.

A Nemzeti Iskola előfizetési ára: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Tekintettel a székely nemzeti millennáris emlékoszlop érdekében megindult mozgalomra, lapunk állandó rovatot nyit s a befolyt adományokat hétről-hétre nyugtázza.

Ujabban Gyertyánffy Albert küldött 2 frtot, melyet köszönettel nyugtázunk. Föösszeg: 4514 frt 1 kr.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a helybeli m. kir. áll. főreáliskolához, Miklós Sándor végzett tanárjelöltet, a X-ik fizetési osztályba, internátusi felügyelővé kinevezte. Igy tehát most már mindkét felügyelői állást betöltötték. Szivből gratulálunk.

---

a költöi lelkeket ragadja, az olvassa el Szász Károly (ref. püspök) azon költeményeit, melyeket nevezetesebb pontokról irt.

De térjünk át magára az emberre, a teremtés koronájára, mint szokás öt nevezni. Lássuk öt Borszéken is Csikországnak egyik végén.

Lássuk öt mint vendéglátót, lássuk ugy is, mint vendéget.

Hogy ezt a részét visszaemlékezésemnek nem országos lapban közlöm, hanem a honiban, azt azért teszem, mert megyénkben is vannak nyilvános fürdők. No meg azért, hogy azok levelezői irók.

Julius elején alig volt vendég. Julius közepéig a sétányokon tócsák, vizmosások, gyom, kavicshalom éktelenkedtek. Julius 13 ig, Margit napjáig, még a szerelmesek utja se volt megsöpörve, a sóhajok-hidja végén pedig sártenger volt, pedig egyszer ha kihirdeti az igazgatóság, hogy az idény kezdődik julius 1-én, akkor tudhatná azt a nótát is, hogy » . . . megtiltani nem lehet, . . . ha jön a szép kikelet.« Azaz a munkálatokkal készüljenek el, mig az idény kezdődik, hogy ne legyen kénytelen a ki eljött idény elején, várni idény derekáig, hogy minden sétányt használhasson. Ne legyen kénytelen ott mindjárt a Kossuth-sétányon is, még augusztus 7-én is egy elromlott vizáteresztön ugrándozni.

De hát szokták mondani ezekre egyebütt: mire való a panaszkönyv? Felelet: mivel tapasztalat szerint abba sok kellemetlent szoktak beirni, eltöröltetett.

De hát ott van a fürdöbiztos? Igen ám, de julius 14 éig nem volt fürdöbiztos és azután is hetenként csak pár napig tartózkodott a fürdőn s akkor is elfoglalta egy Pista nevü kakasnak a pere.

Aztán az igazgatóság, hogy nagyobb legyen a vendéglősök versenye és kényelmesebb a vendégek élelmezése, mig máskor külön vállalkozónak adta ki helyiségeit, most egynek. Mig máskor husszék (mészárszék) is kettő volt, most egy van.

Ilyennek találtam az embert, a vendéglátót, melynek neve Ditró és Szárhegy, mint birtokos, Csikmegye, mint felügyelő.

A vendéglátó emberek második csoportját a báztulajdonosok képezik. Ezek vetélkednek a szebbnél-szebb, kényelmesnél-kenyelmesebb villák ép tésében s mondhatom, hogy ebben a tekintetben az ember arra törekszik, hogy a természet szépségeit el ne torzitsa, hanem emelje.

A mi a vendég embereket illeti; kik — a mint mondják — az üzletnek nem hasznára, hanem minden évben pár ezer frt érő kárára jönnek ide, többfélék; a szerint, a mi fé'e czélból jöttek ide. Azok, kik bus arczczal, reggel, este gyors lépésben szaladgálnak s tömérdek vizet isznak gyomorbajukra, kik egész nap mintegy kitátott szájjal eszik a balzsamos levegöt, meggyengült tüdöjükre; kik a hidegviz gyógyitó helyiségében naponként különböző torturát végeznek, gyöngült idegeikre; kik lápfürdőt használnak, rheumás fájdalmaikra; kik a tükörfürdőkben vigan eviczkélnek, izmaik edzésére keresik a gyógyitó, illetőleg erősitő balzsamot.

Tehát mindnyájan hisznek s mindnyájukat, a hivökhöz illendően, nap nap után ugyanazon foglalkozásban találjuk.

Egy nagy része a vendégeknek pedig eljött, hogy ne legyen otthon s mert fürdőzni előkelő. Ezeket nem lehet foglalkozás szerint csoportositni, mert a hány, annyiféle mezben mutatja be magát napról-napra. S hogy mennyi csodadolgot lehet látni, nem szólván a nőkről, legyen elég megemlitenem egy férfit, kinek az a rögeszméje, hogy neki mindenkinek be kell mutatkoznia s a közel 600 vendég mindenike ismerte. Ajánlom magam Tóbiást.

Ezzel én is ajánlhatnám magamat, ha észre nem vettem volna azt, hogy ez a fürdő még martyromságra is jó hatást gyakorol. Ugyanis itt üdültek dr Ráczin és Corojanu egy kis hadsereg körében. Hogy ők csak az elmult bajokra-e, vagy holmi jövőre is keresték itt a határszélen a balzsamot, azt rajtok kivül ebben a szabadságban tultengő országban csak a jó Isten tudja?

A vendéglátók és vendégek mulattatására volt egy 13 tagból álló zenekar, mely a térzenét piánissimó, a konczert darabokat pedig fortissimo adta elő, lévén köztük 7 prim.

A darabokat a térzene alatt komponálják. Ha a kezdetén magyar sétál előttük, kezdik népdallal s midőn oláhok jönek, átcsapnak zsukátába, abból a szászok kedvéért másba stb. Szóval speczialis igazgatóságnak speczialis zenekara. **Betüszedő.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pentru Şcoală - BCU Cluj-Napoca.

— **Megerősités.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Weinberger Fannit, az állami felsőleányiskola igazgatói állására kinevezte, illetve ezen minőségében véglegesen megerősitette. Azt hiszszük fölösleges ez örvendetes tényhez magunk részéről is gratulálnunk. A tanügy olyan munkását érte e felsőbb rendelet, kinek buzgósága, szakképzettsége általában ismeretes; a kinek vezetése alatt felső leányiskolánk eddig is a legszebb eredményeket mutatta föl.

— **Jutalomjáték és jubileum** Szeptember hó 28-án lesz 39 éve annak, hogy Bokody Antal szinigazgatónk pályafutását a szinpad deszkáin megkezdette. Még annak is nagy idő, ki a gondtalan kényelem puha párnáján heveri azt végig, hát még neki, ki sok lelki és szellemi zaklatottsággal a magyar kultura lelkes szolgálatában 39 évet élt át. Fiatalon, mint jellemszinész kezdette pályáját és 39 év édes mostohaságai alatt ugyszólván aggá lett testben, de azért lélekben fiatal hévvel, önzetlen becsvágygyal játszott a mai napig és a szinművészet minden alakitásában e szép idő alatt jeles művészi tehetségét sok tüntető taps kisérte az ország minden elsőrangu szinpadán. E derék pályafutásnak 39-ik évfordulóját hétfőn, 1896. szeptember hó 28-án, születése napja alkalmával ünnepeljük meg a székelyudvarhelyi iparoskör szinháztermében, Constantin abbé szerepében. Mi alulirott rendező bizottság teljes lélekből azon vagyunk, hogy e napot az agg művész előtt, ki a nemzet önzetlen szolgálatában 39 évet töltött el, minél kedvesebbé tegyük. Miért is tisztelettel fordulunk Székely-Udvarhely városa és vidéke minden intelligens polgárához, hogy nemes részvétével és áldozatkészségével, annak az igazi magyar művésznek érdemeit, ki a magyar nyelv és művelődés terjesztésében ily hosszu időn keresztül elsőrendü szerepet játszott, más művelt nemzetek példájára, az elismerés munkájában, minket támogatni méltóztassanak. A tisztesség, mit az ünnepeltnek juttatunk, gazdagon fog kamatozni azok becsvágyában és lelkesülésében, a kik az ő nyomdokain fognak a jövendőben járni. A szinpártoló-egyesület választmánya, mint rendező bizottság: Ugron János, elnök. Embery Árpád, titkár. Szentkirályi Arpád, dr. Solymossy Lajos, Pogány Kornél, Szabó Albert, Koncz Armin, dr. Nagy Samu, Csanády Zalán, dr. Kassay Albert, Németh Albert, Kaáli Nagy Akos, Perszián János. E czélból gyüjtést inditottak városunkban, hogy az agg művészt valamelyes ajándékkal lephessék meg. Előadás után Zakor vendéglőjében társas vacsora lesz.

— **Dalegyleti próbák.** A helybeli dalegylet próbái tekintettel a bekövetkező ünnepélyek előkészületeire a jövő hóban kezdetüket veendik. A dalegylet karnagya annak idején meghivón is értesiti a működő tagokat.

— **Időjárás.** Az egészen nyárias időjárás, mely nagy örömet okozott azoknak, kik ülő foglalkozás után naponkint sétálhattak, a mult héten rosszra fordult. A bekövetkezett esőzés annyira lehütötte a levegőt, hogy egyik-másik öreg ur már nagykabátot öltött. Reméljük a mi őszünk nem tagadja meg multját és még az öreg asszonyok nyara hátra van.

— **Megyei közgyülés.** Udvarhelymegye őszi rendes közgyülését a helybeli m. kir. áll. főreáliskola tornatermében október 6-án d. e. 10 órakor tartja meg. A közgyülés tárgysorozata 91. számból áll.

— **Vaskapu ünnepélyes megnyitása.** A vaskapu ünnepélyes megnyitására, mely királyunk, a román és a szerb király jelenlétében történik meg, városunkból is többen lerándultak. Az ünnepélyen részt vesznek Jung-Cseke Lajos apát esperes, Soó Gáspár főgymn. igazgató, Ráczkövy Sámuel dr orvos, Balázs Sándor földbirtokos és Farczády Lajos kereskedő. Amint értesülünk, az ünnepély lezajlása után, a Fekete tengerre is lehajóznak.

— **Rendkivüli közgyülés.** A helybeli kerületi betegsegélyző-egyesület f. hó 28-án, d. e. 10 órakor, saját helyiségében, rendkivüli közgyülést tart.

— **Az orsz. ipari kongresszus** e hó 21., 22. és 23-án folyt le, melyen igen sok, az iparosok érdekében üdvös ügy lett tárgyalva s köztük olyanok is, melyek már több rendben voltak kongresszusok tárgyai, de még ez ideig csak jámbor óhajtások. — Nem csoda tehát, hogy iparosaink egyes iparágakból oly csekély érdeklődést tanusitottak s oly kevés számban jelentek meg e kongresszuson ugy a fővárosból, mint a vidékről. A fővárosi iparosok nagyrészének jó dolga van, mert hiszen az ország nagyobb szükségletét ők látják el; a vidékiek pedig már nem remélnek, hanem inkább néznek az után a kevés után, a miből élnek. Mind két részről rosszul teszik, mert egyesült erővel — mely a kongresszusban is jelentékeny megbeszélés tárgya volt — mindent, anélkül pedig semmit sem lehet kieszközölni. — Városunkból is csupán hárman: Betegh Pál lapunk kiadótulajdonosa, Gáspár Ferencz és Szakács Károly bőriparosok voltak jelen, kik e végett utaztak a fővárosba.

— **Városunk képviselőtestülete** e hó 26-án d. u. gyülést tartott, melyről bővebben jövő számunkban emlékezünk meg.

— **Eötvös önképzőkör.** Szerdán d. u. tartotta az áll. főreáliskola „Eötvös Önképzőkör"-e, Pogány Kornél tanár vezetése mellett, alakuló gyülését. A tisztviselői karba, szótöbbséggel a következő VIII. oszt. tanulókat választották meg: Stepper Károly, körvezető; Bekő Ferencz, h. körvezető; Zimmermann György, titkár; Szolga István, főjegyző; Kupcsay Bernáth, pénztáros; Máthé István, gazda; egyhangulag Dömjén Lajost h. jegyzővé és Kovács Dénes VII. o. tanulókat könyvtárossá kiáltották ki. »Eötvös Önképzőkör« czimü lap szerkesztésével Joó Gábor VIII. osztályu tanulót bizták meg.

— **Csiksomlyóiak Udvarhelyt.** A csiksomlyói róm. kath. főgyimn. tanulói, mintegy 40-en a fővárosból való visszatértük alkalmával meglátogatták városunkat is, Csathó János és Heydn Hugó tanárok vezetése mellett. Megtekintették a várost, annak egyes intézeteit, különösen meglepte őket a főreáliskola szép épülete s annak modern igényeknek megfelelő berendezése. Megtekintették az internátust is. Az iskolában Mikó Pál internátusi felügyelő kalauzolta az ifjakat.

— **Aszfalt gyalogjáró.** Némelyek azt merik állitani, hogy városunk nem halad; vajjon láták-e ezen urak, hogy a mult héten az uj megyeház előtt aszfalt gyalogjárót készitettek? Hát ez mi, ha nem haladás? Lapunk mérnökei kiszámitották, hogy ily rohamos aszfalt épités mellett, városunk a legközelebbi millennium alkalmával, már teljesen aszfalttal lesz burkolva. Különben a király utczának lakói megelégednének azzal is, ha az utcza közepén lefutó csatornát megigazitanák és ők egyelőre az aszfaltról lemondanak.

— **Szinház.** Mult szombaton került szinre »Odette« társadalmi szinmü, Bokodynéval a czimszerepben, ki nehéz szerepét a szó teljes értelmében kitünően oldotta meg; méltó partnere volt Kovács. Vasárnap »Szép Meluzina«, hétfőn „Vigéczek" zónában, kedden »Képzelt beteg« Bokody és Bokodyné remek alakitásával; szerdán »Királyfogás« e szezon legsikerültebb előadása; csütörtökön Krasznay Andor jutalmául „A tiszteletes ur keservei«; pénteken »Méltóságos csizmadia« zónában, valamennyi középszámu közönség előtt. Ez előadások mindenike dicséretére vált Bokody szintársulatának, s méltán megérdemli azt a pártolást, melyben közönségünk részesitette s hiszszük, hogy már rövid ittlétük alatt sem vonja meg tőlük azt.

— **Iparos tanonczok munkái.** A helybeli alsófoku ipariskola ama tanulóinak munkái, melyek kel az orsz. időleges kiállitáson részt vettek, már visszaküldettek. Az illetők munkáikat okt. 10-én tul, átvehetik az intézet igazgatójánál.

— **Halálozás.** Gerich Károly dr orvost sulyos családi csapás érte, e hó 26-ára virradó éjjel édes atyja, Gerich Adolf elhalt. Béke poraira.

— **Halálozás.** László Ignácz tiszteletes özvegye Baczoni Anna, életének 67-ik évében, rövid szenvedés után f. hó 19-én Farczádon meghalt. Holttestét saját kertjében az ev. ref. egyházi szertartás szerint tették nyugalomra. Álma legyen csendes, nyugalma zavartalan.

— **Beszámoló.** Hoitsy Pál ma egy hete tartotta beszámolóját a székelykereszturi kerületben. Ez alkalommal a függetlenségi és 48 as anyapárt vezére, Ugron Gábor is megjelent és szintén beszédet tartott. A beszámolót a képviselők tiszteletére rendezett lakoma előzte meg.

— **Véres verekedés.** Székely-Kereszturon f. hó 14-én hajnalban véres verekedés folyt le Varga Nagy János és Miklós testvérek között. Ugyanis ravatalon fekvő sógoruk, Albert Lajos virrasztójából bandukoltak hazafelé, de az uton összeszólalkoztak, erre Miklós bicskot rántott elé és testvérének arczát, oldalát összeszurkálta. A tudósitó szerint a verekedésnek az volt a fő oka, hogy János öcscsét Miklóst az örökségből kijátszotta. Az életveszélyesen megsebesült kórházba, mig a késsel szurkálódó a csendőrség kezébe jutott.

— **Táncztanitás.** Sára Miklós táncztanitónak az idén is sok tanitványa van, a legjobb családok gyermekeiből. Négy csoportban tanulnak. Felnőttek tánczórái hétfőn, csütörtökön, pénteken és szombaton 7 órától 8 ig, a második felnőttek csoportjának órái ugyanazon napokon $^1/_4$9—10 ig. A kis növendékek szintén a fent emlitett napokon 5—6 óráig a Moldovainé-féle házban, a negyedik csoport szintén kis növendékeké a zárdában 4—5 oráig. Koszoru van minden vasárnap, egy már volt is, mely nagyon szépen sikerült, ötven pár tánczolta a négyest. A következőre is nagyon sokan készülnek.

— **Székely munkások alkalmazása.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara tudatja, hogy a m. kir. állami vasutak budapesti gépgyárában a jövő hónapokban több ügyes vasgyalus nyerhet alkalmazást, a folyamodványok a fölvétel iránt a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarához nyujtandók be.

— **Székelykereszturi marha-vásár.** A folyóévi augusztus havában — mint tudósitónk irja — dühöngött jégvihar városunk és a járás községei határának nagy részét tönkre tette; a gazdaközönség a legszomorubb jövőnek nézett elébe, mert nem volt miből pénzt csináljon; a gabonának ára nincs, a marhát értékesiteni nem lehetett; de az Isten, ki a világot kormányozza, nem hagyja el, ki benne bizik. A szeptemberi országos baromvásár kárpótolta azt a veszteséget, mely a gazdaközönséget az elemi csapás folytán érte, mert ekkora baromvásár Székely-Kereszturon évtizedek óta nem volt, pedig őszintén el lehet mondani, hogy a székelykereszturi vásár Erdélyben, ha nem is az első, de az elsők közé sorozható. A vásár eredménye a következő: A 12—13-án tartott országos vásárra felhajtottak 7562 drb szarvasmarhát és lovat, 344 borjut és csikót, összesen 7906 drbot. Ebből eladtak 2517 drb szarvasmarhát és lovat. Vasuton elszállitottak 65 waggon szarvasmarhát, számszerint 755 drbot. Örömmel kell konstatálnunk, hogy a székelykekereszturi vásárok forgalma folyton növekedik s ez az emelkedés garancziát nyujt arra, hogy a Székely-Keresztur által kérelmezett novemberi vásárt a kereskedelemügyi miniszter engedélyezni fogja.

— **Halálos bosszu.** Bikafalvi Bálint Samu, f. hó 20-án éjjel, a mint Máréfalva között szekerével ment keresztul a hétfalusi erdőbe fáért, Szabó Lajos máréfalvi lakos bosszuból nevezettet, ki szekerén aludt, főbe ütötte. A tettest a csendörség elfogta, ki bünét töredelmesen be is vallotta. A kir. törvényszéknél várja büntetését.

— **Piaczi árak.** Tiszta buza 4.75, rozs 3.25 elegybuza 4.—, törökbuza 4.—, zab 2.40, árpa —.—, burgonya uj 2.— hektoliterenként. Szalonna 80 kr, marha-hus 36 kr, disznó-hus 44 kr, juh-hus 24 kr 1 kilogrammonkint. Tüzifa kemény 10 frt 40 kr, tüzifa lágy 6 frt 40 kr köbméterenként.

Szerkesztői üzenetek.

Ibi. Nem közölhető.

HIVATALOS RÉSZ.

Másolat. 658—896. szám főisp. Udvarhelyvármegye főispánjától. Pályázati hirdetmény. A kormányzatomra bizott vármegyében előléptetés folytán megüresedett megyei árvaszéki iktatói állásra ezennel pályázatot nyitok s felhivom mindazokat, kik ezen állast elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-czikkben előirt képesitést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi október hó 15-ig nyujtsák be. Évi fizetés 540 frt, lakbér 50 frt. Székely-Udvarhelyt, 1896. évi szeptember hó 25-én. — Gróf Haller János, főispán.

Másolat. Sz.: 12570—896. Árverési hirdetmény. Udvarhelymegye, Homoród-Almás község határán fekvő s az ottani közbirtokosság tulajdonát képező „Felső Árpásra" nevü 40.00 k. hold erdő tölgyfa készlete a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának f. évi 48731. sz. a. kelt engedélye alapján Homoród-Almás község házánál 1896. év november 1-én d. u. 2 órakor megtartandó nyilvános árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 7812 frt 41 kr, hétezernyolczszáztizenkét frt 41 kr, mint szakértőileg megállapitott becsár. Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár10%-át az árverezés megkezdése előtt készpénzben lefizetni. Irásbeli zárt ajánlatok az árverés napjának déli 12 óráig a bánatpénz csatolásával szintén elfogadtatnak. Az árverésre vonatkozó részletes feltételek, megtekinthetők az oklándi járási főszolgabirónál, a vargyasi kir. erdőgondnokságnál (u. p. Olasztelek) és a homoródalmási községi elöljáróságnál. Okláud, 1896. szeptember 19. Benedek s. k. főszolgabiró.

Sz.: 21402—96. alisp. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Fenti hirdetményt köztudatra juttatás végett kiadom. Székely Udvarhelyt, 1896. szeptember 22-én. UGRON, alispán.

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

HIRDETÉSEK.

Az erdélyi hegyi

borok

Teutsch B. József

pinczéjéből,

13—0 (**Segesvárt, Erdélyben**)

asztali-, közönséges és különleges-borok mindenütt a legkedveltebbek.

Sz.: 16687—896. sz. b.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelymegye székelykerszturi főszolgabirói járásban az etédi kori körorvosi állomásra miután három pályázó közül egyik is tudori oklevéllel nem bírt, ujolag pályázat hirdettetik.

Évi fizetés 500 forint.

A körhöz 13 község tartozik.

A gyógykezelési díjak a kör községeire vonatkozólag, a betegek nemei szerint részletezve vannak megállapitva, szegények díj nélkül gyógykezelendők.

Felhivom mindazon orvostudorokat és okleveles sebészeket, kik czégallást elnyerni óhajják, hogy szabályszerüen felszerelt folyamodványaikat folyó évi **okt ober hó 31 ig** alólirt szolgabiróhoz be adni sziveskedjenek.

Székely-Keresztur, 1896 szeptember 14 én.

Gálfy Kálmán, h. főszolgabiró.

Eladó

udvarhelymegyei **Gyepes község határában 520 darab tölgyfa, melyek mellmagasságban 27—75 czmtr átméretűek. Átlagos átméret 44 czmtr. Ugyanott eladó 600 drb távirda fa erdőgyérités miatt. — Értekezhetni lehet Székely-Udvarhelyt László Domokos kir. törvényszéki biróval.** 1—2

Első

székelyudvarhelyi

czipőraktár

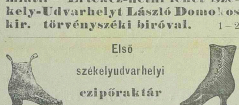

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy üzletembe az ősz és téli idényre jó minőségü lábbelik nagy mennyiségben érkeztek, melyeket árjegyek szerint a legolcsóbban elárusitom. Folyóan kevés lassan mellett. nagy forgalmat eléérni. Az eddigi nagyérdemü partiogat köszönve, tőtorekvésem lesend azt a jövőre is kiérdemelni.

Kitünő tisztelettel

Bock József J.

74—896.

Arverési hirdetmény.

Alólirt községi elöljáróság ezennel közhirre teszi, miszerint a község tulajdonát képező és a 7. hazszám alatt levő korcsmahelyiség az 1897 évi januar 1-ső napjatól kezdodó (3) három évre nyilvános árverésen a község házánál **f évi szeptember 28 án d. e. 10 órakor** a legtöbbet igerőnek haszonbérbe ki fogadatni.

Arverési feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

Felsőbodogasszonyfalván, 1896. szeptember hó 7-én.

László József, körjegyző. 3—3 **Demeter István**, biró.

Kézsmárki Ákos

kocsifényező és javitó üzlete Szombathfalván

elvállalja minden uj kocsi és szekér elkészitését saját vagy adott anyaghól; kijavit, ujból fest bármily ócska kocsit, szekeret és hámot, fényez és festi szobapadlókat és hálterneket a vidéken is. Kijavit és készit nádszekeret, kocsiülésket, mátrácokat, nyergeket, kofferket és bármely szinben aranyozásokat. Minden fényezés a legfinomabb angol lakkal és tartósan festve, jótállás mellett, készül. A megrendelések gyorsan, olcsó árak mellett, lelkiismeretesen intézetnek el.

Kolozsvári hölgy mosdó-szappan.

Hygia munkás-szappan.

A kolozsvári **Steiner és Társa-féle hölgy mosdó-szappannak** rövid idő alatt kitünő minőségüknél fogva oly nagy tért foglaltak el, hogy minden e czikkben ismert gyártmányt háttérbe szorit, ugyszintén **Steiner és Társa szabadalmazott**

Hideg-viz mosó-szappan,

mely a rohát kut vagy folyó hideg vizben mosva teljesen kitisztitja, annak tartósságát nem rongálja és kellemetlen szagot nem hagy a ruhában

Továbbá Steiner és Társa szabadalmazott

Hygia munkás-szappana

bármiféle piszkot a kezekről azonnal lemos, a tőrt desinficsi ija és finomitja.

Nem maradhat meg emi tés nélkül Steiner és társa **Neutal, Tanin, Lanolin, Creolin, Sublimát** és ezáltal mosó-szappana, melyek több orvos által megvizsgálva eliismerésben vés esültek, miről az erre vonatkozó bizonyitványok rendelkezésre állanak.

Fenti szappanok kaphatók Székely-Udvarhelyt:

Bagó Gyula, Gergely János, Máthe János, Schaffert Frigyes kereskedésében legjutányosabb árban.

Az ezredéves kiállitáson az összes gyártmányok a király ő felsége megelégedését nyerték, több oklevél és érem.

VALÓDI TISZTA

ERDÉLYI HEGYI BOROK

olcsó árjegyzék szerint

Fernengel Gyula pinczéjéből

Székely-Udvarhelyen (Kossuth-utcza).

20—0

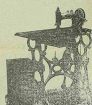

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR

a legjobb minőségünek ismert

Singer varrógépekből.

Az „ADRIA" magyar és Gritzner **„durlachi"** világhiru varrógépgyárakkal feltünö olcsó árakban, **részletfizetésre is!**

Feltétlen jótálás mellett.

Nagy választék **vadászfegyverek,** fióbert és forgópisztolyokban.

A lábatlani czementgyár tőraktára.

Épitéshez vasgerendák, kulcsvasak, épület vasalások, tető lemezek a legolcsóbb árakban és gyorsan szallittatnak.

Gyertyánffy Jónás fiai

vaskereskedése Székely Udvarhelyt.

Sz.: 1037—896.

Arverezési hirdetmény!

Alulirt községi elöljáróság ezennel közhirré teszi, hogy **f. évi október hó 20-án reggel 9 órakor** árverés utj n haszonbérbe adja és pedig:

1. Erked község tulajdonát képező lisztelő patak-malmot, 1897. januar hó 1-tól 1899. év végéig. Kikiáltási ár 300 frt.

2. Vásárvám beszedési jogot 1897. január hó 1-től 1899. év végéig. Kikiáltási ár 150 frt.

3. Vadászati jogot 1897. január hó 2-től 1902 év végéig. Kikiáltási ár 10 frt.

Minden árverező köteles az árverés előtt 10% bánalpénzt letenni.

A bövebb árverezési feltételek az Erked községi irodában megtekinthetők.

Erked, 1896. szeptember hó 18-án

Az elöljáróság.

Nyomatott a kiadótulajdonos: Betegh Pál könyvnyomdájában, Székely-Udvarhelyt. 1896.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.